

Makale Türü:	Başvuru Tarihi:	Kabul Tarihi:
Araştırma Makalesi	29/04/2024	12/06/2024

GÜNÜMÜZ SANATINDA İKLİM KRİZİ İMGESİ

Fargana KOCADORU ÖZGÖR¹

Özet

Bu çalışma, çağımızın ana sorunsallarından biri olan iklim krizinin, güncel sanatta ele alınışını aktarmaktadır. İklim krizinin sadece günümüzde başlamış olduğunu düşünmek yanlıştır. Bu sorunun temeli Sanayi Devrimi'ne dayanmaktadır. Sanayileşme ile artan fosil yakıt kullanımı her geçen dönem daha artmıştır. Nüfus artışı ve her geçen yüzyıl artan kontrolsüz tüketim kültürü atmosfere geri dönüşü olmayan bir tahribat yaratmıştır. Dünyamızda sera etkisi yaratan gazlar iklimin de değişmesine neden olmuş ve bunun sonucunda aşırı sıcaklık, kuraklık ve ani su baskınları gibi hava olayları ülkeleri sosyo ekonomik açıdan zora sokmaya başlamıştır. İklim krizinin ise sanata konu ve sorunsal olması ilk 1960'lı yıllarda karşımıza çıkmaktadır. 20. Yüzyıl sonunda ise iklim krizi temalı işler üreten sanatçıların sayısında yoğun bir artış gözümüze çarpmaktadır. Bunun sebebi ise artık iklim krizinin global bir kriz halini almasıdır. İklim kriziyle birlikte ülkeler arasında iklim adaletsizlikleri artmış ve bunun sonucunda göçler, ekonomik krizler gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Günümüz sanatçıları iklim krizi üzerine çalışmalarını disiplinler arası çalışmalarla üretmektedirler. Disiplinler arası yapılan bu çalışmalar iklim krizi gerçeğini izleyiciye aktarırken kimi zaman da daha yaşanabilir bir gelecek nasıl olur sorusuna yanıt arar şekilde üretilmiştir. Kimi zaman yapay bir ekosistem üreten sanatçılar kimi zaman da eko eleştiri içeren işler üretmişlerdir. Bu çalışmada iklim krizinin güncel sanata etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı ise günümüz sanatta üretilen bu işlerin iklim krizi teması üzerinden açıklamaktır. Bu amaç doğrultusunda makalenin giriş kısmında iklim krizi temalı sanat yapıtların nasıl ortaya çıktığı ele alınmakta, daha sonraki kısımda ise güncel sanattaki örneklerle yer verilmektedir. Bu araştırmanın sanat alanındaki diğer çalışmalara katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim krizi, sanayi, bilim insanı, sanat, ekoloji.

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, fkocadoru@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2885-7917.

Image Of Climate Crisis In Contemporary Art

Abstract

This study conveys how one of the main issues of our time, the climate crisis, is addressed in contemporary art. It is incorrect to think that the climate crisis has only begun in our time. The roots of this problem date back to the Industrial Revolution. The use of fossil fuels, which increased with industrialization, has grown continuously over time. Population growth and the uncontrolled consumption culture that has escalated each century have caused irreversible damage to the atmosphere. Greenhouse gases, which create a greenhouse effect on our planet, have also led to climate change, resulting in extreme weather events such as high temperatures, droughts, and sudden floods, putting countries in socio-economic difficulties. The climate crisis first emerged as a subject and problem in art in the 1960s. At the end of the 20th century, there was a significant increase in the number of artists producing works on the theme of the climate crisis. The reason for this is that the climate crisis has become a global issue. Along with the climate crisis, climate injustices between countries have increased, leading to consequences such as migrations and economic crises. Contemporary artists produce their works on the climate crisis through interdisciplinary studies. These interdisciplinary works, while conveying the reality of the climate crisis to the audience, sometimes seek answers to the question of how a more livable future can be achieved. Sometimes, artists create artificial ecosystems, and at other times, they produce works containing eco-criticism. This study investigates the effects of the climate crisis on contemporary art. The aim of the study is to explain these works produced in contemporary art through the theme of the climate crisis. In line with this aim, the introduction of the article discusses how climate crisis-themed artworks emerged, and the following section provides examples from contemporary art. This research aims to contribute to other studies in the field of art.

Keywords: Climate crisis, industry, scientist, art, ecology.

1. Giriş

Gezegemizde meydana gelen sıcaklık artışı iklim değişikliğini de beraberinde getirmektedir. Bilim insanları bu durumu çağımızın felaketi olarak da nitelendirmektedirler. Küresel olarak artan 1-2 derecelik sıcaklık farkı gezegemizde yıkıcı sonuçlara yol açmaktadır. Aşırı ve ani gelişen hava olayları, geniş alanlara yayılan orman yangınları bu yıkıcı sonuçların küçük bir örneğidir. İklim değişikliği sonucu oluşan koşullar (kuraklık, deniz seviyesindeki değişimler), insanları bulunduğu alandan göç etmeye veya sağlıklı koşullarda yaşamaya mahkûm kılmıştır. İklim krizi aniden 21. yüzyılda çıkmış bir olgu değildir. Modernleşen dünyanın bilinçsizce yer altı ve yer üstü kaynaklarının kullanılmasının uzun vadeli bir sonucudur.

İnsanlığın doğaya verdiği tahribat yerleşik hayata geçmesiyle başlayıp, Sanayi Devrimi ile hızlanmaya başlamıştır. 18. yüzyılın sonunda Sanayi Devrimi ile birlikte artan fosil yakıt kullanımı atmosferde karbondioksit ve zehirli gazların artmasına sebep olmuştur. Endüstriyel olarak ilerleme ve bu yeni modernite iklim krizinin temelini oluşturmuştur. Artan madencilik ve fosil yakıtlara dayalı kapitalist sanayi üretimi doğaya sadece faydacı ve sömürücü bir gözle bakılmasına da sebep olmuştur (Fowkes, 2022, s.7). 19. yüzyılda da artan sanayileşme ve bunun sonucu ortaya çıkan kontrolsüzce büyüyen mega kentler, ekolojik felaketlere de adım adım

zemin hazırlamıştır. 20. Yüzyıl, ise çevre ve iklim krizi konusunda bireylerin daha bilinçlendiği bir yüzyıl olmuştur. Bu durumun öncüsü biyolog Rachael Carson'ın "Sessiz Bahar" adlı kitabı olmuştur. Kitapta vurgulanan Amerikan ekolojik sorunları kitleleri, özellikle gençleri derinden etkilemiştir (Brown, 2014, s.11). Özellikle 1960 yılı ve sonrasında savaş karşıtı ve doğaya yönelik düşünceleri hız kazanmıştır. Bu doğaya yönelik hareketiyle birlikte Çevresel Sanat (Land Art) uygulamaları başlamıştır. Çevresel Sanat ile birlikte iklim krizine değinen işler de üretilmeye başlanmıştır. İklim krizi etkilerini öncü olarak yansıtan işlerden biri olarak, 1970 yılında Helen Mayer Harrison ve Newton Harrison tarafından yapılan Survival Place 1 (Görsel 1) adlı enstalasyon örnek oluşturmaktadır. 1980'li yıllara geldiğimizde karşımıza yükselen bir küresel kapitalizm çıkmaktadır. Artan tüketim kültürü beraberinde pek çok çevresel krize de sebebiyet vermiştir. Ekolojik işler yapan bu dönemin sanatçıları, çevresel krizleri daha iyileştirici bir yaklaşımla ele almışlardır. Bu duruma eko-sanatçı Patricia Johanson'ın 1981 yılında Teksas'taki bir bataklığı yeniden eski ekosistemine geri dönüştürme projesi örnek (Görsel 2) olarak gösterilebilir (Brown, 2014, s.14). Bu dönem sanatçıları iklim krizini, tahrip olmuş çevresel alanları iyileştirme ve eskiye döndürme çabasında işler üretmişlerdir. 20. yüzyılın sonlarına doğru geldiğimizde ise karşımıza çığ gibi büyüyen global bir iklim krizi ve müdahalelerle yapay hale getirilmiş bir doğa sorunsalı çıkmaktadır. Sanatsal yapay bir doğal alan oluşturma 1997 yılında Roxy Paine'nin enstalasyonlarında karşımıza çıkmaktadır (Görsel 3). Sanatçının "Crop" adlı eserinde yapay bir toprakta haşhaş yetiştirilmesi, estetik olmayan âtıl bir alanın yeniden hayata dönmesini amaçlamaktadır. Kırmızı haşhaş çiçekleri yeniden doğanın uyanışını simgelemektedir (Fineberg, 2000, s.497). Doğanın tahribi artık basit bir çevresel sorundan çıkıp, toplumsal ve ekonomik bir tehdide de dönüşmeye başlamıştır. Bu sorun artık görmezden gelinecek noktadan da çıkmıştır. Sosyolog Ulrich Beck'e göre 20. Yüzyılın sonunda doğa ile toplum birdir. Doğayı toplumdan ayıranlar bu yüzyılın gerçekliğini kavrayamamış demektir (Beck, 2011, s.124).

Günümüzde bilim insanları iklim krizinin git gide kötüye gittiğini vurgulamaktadır. Sıcaklıkların daha da yükselmesi durumunda iklim kaynaklı göçlerin artması, hayvan ve bitki türlerinin yok olması ve buzulların erimesinden dolayı artan su seviyesinin kentlerde su baskınlarına neden olması beklenmektedir. İklim krizi sorunsalı sanatçıların günümüzde ekoloji odaklı işler üretmesine yol açmıştır. Farklı disiplinlerden güncel sanatçılar özellikle toplumun dikkatini çekebilmek için üretim yapmaktadırlar. Sanatçı bu durum karşısında belki bir bilim insanı gibi tutum sergilemese de insanların doğayı bir parçaları gibi görmesini amaçlamaktadır. Kısacası günümüz sanatçısı doğaya ait olan parçamızın yok edilmesini kurtarmak ve bu boşluğu ruhumuzda doldurmayı amaçlamaktadır (Sezgin, 2022, s.29).

Görsel 1: Helen Mayer Harrison ve Newton Harrison, "Survival Place I", 1970, Londra

Görsel 2: Patricia Johanson, "Fair Park Lagoon", 1981, Teksas

Görsel 3: Roxy Paine, "Crop", 1997, New York

2. Günümüz Sanatında İklim Krizi İmgesi

Günümüz sanatında birçok sanatçı iklim krizi sorunsalı üzerine işler üretmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren hız kazanan iklim değişikliği olgusu her geçen gün etkilerini arttırarak hayatımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Sanatçılar, çeşitli üretimleriyle var olan ekolojik gerçekliği tüm gerçekliğiyle, kimi zaman daha sembolik ve iyimser şekilde eserlerinde aktarmışlardır. Bazen günümüz sanatçıları bu sorunsala tıpkı bir bilim insanı hassasiyeti ile de yaklaşmışlardır. Bazen günümüz sanatçıları bu sorunsala tıpkı bir bilim insanı hassasiyeti ile de yaklaşmışlardır. Kanadalı sanatçı Benoit Aquin, dünyada sert iklim krizi ile mücadele eden ülkeleri fotoğraflamıştır. Sanatçı özellikle Çin'de iklim krizi sonrası çölleşen alanları eserlerinde kullanmıştır. Artan nüfus artışı ve bilinçsizce kurulan sanayi alanları Çin'in ekosistemine oldukça zarar vermiş ayrıca küresel ısınmada da önemli bir etken oluşturmuştur. Sanatçı "Dust Bowl" adlı fotoğrafında iklim krizi sonucu kurumuş bir su kaynağı üzerinde dolaşan bir bireyi fotoğraflamıştır (Görsel 4). Eskiden sulak bir alan olduğuna dair ipuçları veren alan çölleşmenin kurbanı olmuştur. Ufuk çizgisinden itibaren tozların karşımıza çıkması Çin'nin hava kirliliğinin bir sonucudur. Dust Bowl terimi, büyük ovaların tarımsal araziye dönüştürülmesi sonucu 1930'larda Orta Amerika'da ortaya çıkan çevresel felaketi açıklamaktadır. Bu alanların ekinler bittikten sonra sürülmesi çölleşmelere ve toz oluşumuna sebep olmuştur. Özellikle Rusya, Moğolistan, Kazakistan ve Çin bu durumdan en çok etkilenen ülkeler arasına girmektedir. Rüzgâr erozyonunun ve Dust Bowl'un fazla olduğu yukarıdaki ülkelerde (özellikle Çin'de) bu durum insan hayatını olumsuz etkilemekte ve yoksullaşmaya neden olmaktadır (Lu ve Wang, 2003, s.22).

Çinli sanatçı Liu Xiaodong, ise Çin'deki iklim krizini konu alan önemli bir sanatçıdır. "Beichuan'nın Dışında" adlı resmini heyelan yaşamış bir köyü ve orada yaşayanları karşısına geçerek resmetmiştir (Görsel 5). Sanatçı açık alanda tuvalini kurarak alanı ve insanları bir ay

süresince resmetmiştir. Resimdeki kadın figürlerinde ifadesizlik ve ilgisizlik gözümüze çarpmaktadır. Bunun sebebi felaketin insanlarda travma ve depresyon yaratmasıdır. Sanatçı eserlerinde, ekolojik tahribatın insanlarda yarattığı travmayı ele almaktadır. İklim krizi sonucu oluşan felaketlerin tanıklarını tıpkı bir belgeselci gibi gözlemlemekte, kayıtlar tutmakta ve resmetmektedir (Godfrey, 2024, s.208).

Görsel 4: Benoit Aquin, “Dust Bowl”, 2006, China

Görsel 5: Liu Xiadong, “Out of Beichuan”, 2010, China

Dünyanın ısınması sonucu Grönland ve Antarktika'daki buzulların erimesi iklim krizinin başka bir sorunsalıdır. Bu durum 2014 yılında İklim Değişikliği Paneliyle (IPCC) raporlanmıştır. Panel sonucunda buzulların erimesi sonucunda ileriki yıllarda insan yaşamının yükselen sular yüzünden zorlaşacağı, bazı türlerin de yok olacağı raporlanmıştır. Kitlesele göçlerin artacağı, ülkelerde jeopolitik sorunlar yaşanacağı ön görülmektedir (Sezgin, 2022, s.20-21).

Finlandiyalı sanatçı Tea Makipaa, buzulların erimesi sonucu artan su seviyesinin nasıl bir tehdit oluşturacağını enstalasyonları ile izleyiciye aktarmaktadır. Sanatçı oluşturduğu bir ev maketini çeşitli nehir veya göllerde batırarak fotoğraflamıştır. Burada aktarılmak istenen günü geldiğinde su taşkınlarının ve bunun sonucunda oluşacak felaketlerin hayatımızın bir parçası haline geleceğidir. Sanatçı bu seriye Atlantis serisi adını vermiştir (Görsel 6). Sular altında kalarak battığına inanılan bu kıtaya sanatçı modern bir gönderme yapmıştır.

İngiliz sanatçı David Buckland ise iklim krizi hakkında etkili işler üreten güncel bir sanatçı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı, projelerinde disiplinler arası çalışarak bilim insanlarından da yardım ve danışmanlık almıştır. Sanatçı 2001 yılında "Cape Farewell" projesini oluşturmuştur. Bu projede iklim krizi yaşayan özellikle buzul erimesi olan alanlara geziler düzenlenip bunun sonucunda sanatsal işler (opera, film, edebiyat) üretilmesi amaçlanmıştır. Cape Farewell projesi bu yüzden iklim değişikliği üzerine en etkili ve güçlü projelerden biri olarak da nitelendirilmektedir (Brown, 2014, s.77). David Buckland bu projede Norveç'de -30 derecede buzullar üzerine projeksiyonla iklim krizi üzerine sloganlar yazıp fotoğraflamıştır (Görsel 7). Oldukça kısa sloganlarla güçlü bir etki yakalamak isteyen sanatçı buzulların erimesini adeta tarihsel bir parçanın yok oluşuna benzetmiştir.

Görsel 6: Tea Makipaa, "Atlantis Wanas", 2007, Finlandiya

Görsel 7: David Buckland, "Ice Text", 2009, Norveç

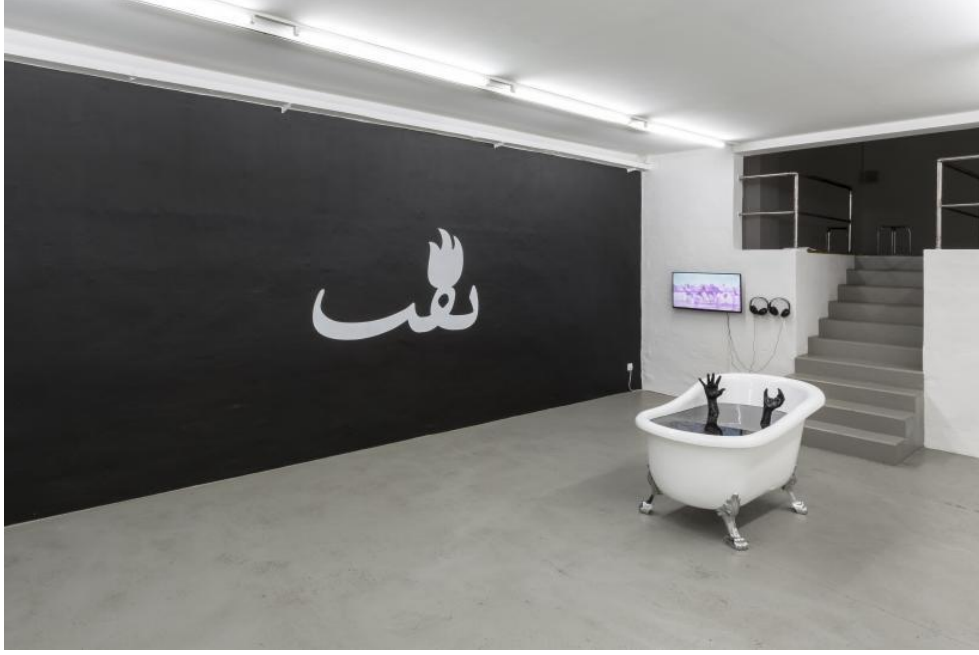
İklim krizinin önemli bir sebebi de artan sera gazlarıdır. Atmosfere oldukça zarar veren bu gazlar, ozon tabakasını delmekte ve güneş ışınlarının yüzeye zararlı bir şekilde yansımaya neden olmaktadır. Atmosferde ısıyı tutarak tıpkı bir seradaymış gibi hissiyatı verdiği için bu duruma "sera etkisi" adı verilmiştir. Sera gazlarının atmosfere yıkıcı etkisinin başlangıcı 19. yüzyıla dayanmaktadır. Sanayi Devrimi ile birlikte artan karbonmonoksit, metan ve kükürt gazları fosil yakıtların bir sonucudur. Fosil yakıtlar sanayileşme ve nüfus artışlarıyla birlikte kontrolsüz bir şekilde kullanılmaya, birkaç yüzyıl geçince de etkileri gözle görünür bir biçimde karşımıza çıkmaya başlamıştır. İklim krizi yukarıda bahsedilen sera gazı olgusu örneğinde olduğu gibi insan kaynaklıdır. Bu yüzden günümüzde eskisine nazaran daha bir bilinçlenme söz konusudur. Sanatçılar ve bilim insanları değişiklikleri inceleyip ve bunun üzerine küresel anlamda düşünmekte ve iş üretmektedirler (Steiner, 2016, s.149).

Amerikalı sanatçı Andrea Polli sera gazlarının iklim değişikliğine etkisini "Breather" projesinde tıpkı bir bilim insanı hassasiyetiyle izleyicinin karşısına çıkarmaktadır (Görsel 8). Sanatçı "Breather" adlı projesinde Hindistan'daki hava kirliliğine dikkat çekmek istemiştir. Özellikle arabalarda kullanılan fosil yakıtlar sonucu Hindistan gibi ülkelerde ciddi bir hava kirliliği yaratmaktadır (nüfus ve araç fazlalığı). Bu durum atmosfere zarar verdiği gibi, insanların da solunum sistemlerine zarar vermektedir. Sanatçı bu yüzden tıpkı akciğere benzeyen bir balonda (akciğer gibi hareket eden) bir araç yerleştirmiştir. Enstalasyonu dijital olarak da kayda alan sanatçı, iklim bilimcilerle ve bilim insanları ile ortak çalışmakta ve iklim krizi konusunda aktivist bir rol oynamaktadır.

Görsel 8: Andrea Polli, “Breather”, 2011, Amerika

Kuveytli sanatçı Monira Al Qadiri “Deep Float” adlı heykelinde bulunduğu ülkenin petrol politikasına eleştirel bir yorum yapmıştır. Artan fosil yakıt tüketiminin insanlığı nasıl bir çıkmaza sürüklediği küvette petrole bulanmış bir insan figürüyle belirtmiştir. Eserde küvette petrole bulanmış bir çift el karşımıza çıkmaktadır (Görsel 9). Esere yakın duvarda da kaligrafik şekilde eski Farsça petrol yazmaktadır. Sanatçı bu yazıyı Marco Polo’nun notlarına dayandırmaktadır. Marco Polo’ya göre insanlar şifa bulmak için petrol kaplıcalarında yıkanmış (Fowkes, 2022, s.47). Eski dönemlerde şifa kaynağı olarak nitelendirilen petrol, şimdi sanayinin vaz geçilmez bir parçası haline gelmiştir. Günümüzde savaşların, kapitalizmin ve sömürgeciliğin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. İnsanlık ve doğa petrolün iyileştirici anlamını yitirdiğinden beri aslında günden güne kötü bir sona doğru batmaktadır. Eserdeki petrole bulanmış eller, günümüz insanın durumuna eleştirel bir göndermedir. Ekonomik hırslar uğruna insanlık çevreyi tahrip etmekte fakat bunun bedelini de ödemektedir.

Görsel 9: Monira Al Qadiri, “Deep Float”, 2017, Kuveyt

Petrol, sadece fosil yakıt olarak değil plastik tabanlı ham madde üretim aracı olarak da kullanılmaktadır. Ucuz bir üretim biçimi olan plastik, bilinçsizce kullanıldığı için tehlikeli bir miktarda atık oluşturmaktadır. Çevresel tehdit oluşturan bu plastik atıklar, özellikle deniz ve okyanus ekosistemine zarar vermektedir. Sanatçılar, ekosisteme verilen bu zararı eserlerinde aktivist bir biçimde aktarmışlardır. Belçikalı sanatçı Maarten Vanden Eynde'nin, “Plastik Reef” adlı heykeli sanatçının dünyadaki okyanusların etrafında topladığı plastiklerden oluşmaktadır (Görsel 10). Bu heykeller neredeyse 1000 kilogram plastik atıktan oluşmaktadır. Sanatçı, mercan resifleri formu verdiği heykellerinde deniz ekosisteminde yok olan mercanlara gönderme yapmaktadır. Mikro plastiklerin ve iklim krizinin sebep olduğu sıcaklık artışları mercan resiflerini yok etmektedir (Reichle, 2021, s.72). Pınar Yoldaş'ın “Ecosystem of Excess” adlı eserinde de su ekosisteminin iklim krizi ve atıkların (plastik, kimyasal) sebebiyle yok olmasına atıfta bulunmaktadır (Görsel 11). Eserde, her biri büyük ölçekli olan su sütunlarında deniz ekosistemini yok eden unsurlar tasvir edilmiştir. Altı sütun olarak tanımlanan deniz ekosisteminde hepsi yok oluş sebebiyle birlikte enstalasyon olarak izleyicinin karşısına çıkmıştır.

Görsel 10: Maarten Vanden Eyn, "Plastik Reef", 2008-2013, Belçika

Görsel 11: Pınar Yoldaş, "Ecosystem of Excess", 2014, Almanya

Sonuç

İnsanlığın doğa ile ilişkisi Paleolitik Çağ'a kadar uzansa da Rönesans ile birlikte doğaya bakış açısı değişmeye başlamıştır. Rönesans Avrupa'sında gelişen rasyonel düşünce yapısı doğanın tüm gizemlerini aydınlatmıştır. Artık doğa, korkulan ve mistik olmaktan çıkıp insanların üzerinde hükmettikleri bir alana doğru dönüşmeye başlamıştır. Doğa ile ilişkimizde ilk kırılma noktası rasyonel düşünce iken ikinci ve en etkili kırılma noktası Sanayi Devrimi olmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte başlayan fosil yakıt kullanımı günümüzün en büyük problemi olarak nitelendirilen iklim krizinin başlangıcı olmuştur. Kontrolsüz sanayileşme, artan nüfus, savaşlar ileriki çağlarda da iklim krizinin artmasına neden olmuştur. Kapitalist ve tüketime dayalı toplum yapıları da bu krizi her zaman görmezden gelmiştir.

Fakat 1960 yılından itibaren doğaya daha fazla bir yönelim söz konusu olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası gelen yıkım ve buna karşı olarak gelişen savaş karşıtı düşüncelerin etkisiyle yaşadığımız dünyaya daha farklı bakmamız gerektiği ortaya çıkmıştır. Özellikle Fluxus sanatçıları ile başlayan bu süreç, Land Art sanatçıları ile devam etmiştir. Ekolojik temalı işler 1960'ların sonu 1970'lerin başında başlamıştır. Bu işlerde sanatçılar disiplinler arası çalışıp özellikle bilim insanları ile oldukça fazla ortak üretimler yapmışlardır. 1980'li yıllarda ise artan aktivizm hareketleri ile sanatçılar işlerini daha eylemsel boyutta yapmışlardır. 1980 sonrası dönemlerde de artan tüketim kültürü yüzünden iklim krizi sorunsalı gitgide hayatımıza girmeye başlamıştır. 20. yüzyıl sonu olarak nitelendirdiğimiz bu dönemde yer altı ve yer üstü kaynakları kontrolsüzce kullanılmakta doğa adeta tüketim nesnesi konumuna düşmektedir. Fakat bu dönemde ekolojik çevrenin tahrip edilmesinin suçlusu olarak kapitalist üretim biçimlerinin olduğu tüm gerçekliğiyle ortaya çıkmıştır (Sezgin, 2022, s.141).

İklim krizi ile çevre tahribatı doğru orantılı ilerlemektedir. Özellikle günümüzde halen devam eden savaşlar çevreyi tahrip etmeye devam etmektedir. Örneğin 2003 yılında başlayan ABD-İrak savaşında Irak'taki toprakta normal radyasyon değerinin 1000 katı radyasyon tespit edilmiştir. Bu radyasyon havada aşırı ısınmaya sebep verdiği için solunum sorunları ve cilt kanseri vakaları Irak'ta oldukça artmıştır (Nixon, 2011, s.239). İklim krizinin baş faktörü insan olarak nitelendirebiliriz, bu olgunun sebepleri artık net olarak belli iken günümüz sanatçıları iklim krizi sorunsalı ilgili işler üretmektedirler. İklim değişikliği 21. yüzyılın ana sorunsallarından biridir ve hayatımızın her alanına etki etmektedir. Ekolojik yaşamı etkileyen bu sorunsal ayrıca günümüzde "iklim adaletsizliği" kavramını da hayatımıza sokmaktadır. Dünyanın bazı alanları iklim krizinden daha fazla eşitsiz etkilenmektedirler (endüstriyel olarak daha az zarar verdiği halde). Milyonlarca insan iklim değişikliği sebebiyle göç etmekte veya yoksullaşmaktadır (Çin, Moğolistan örnekleri gibi). Günümüz sanatçılarının iklim krizine yaklaşımlarını da bu sebeple sadece çevresel olarak sınırlandıramamaktayız. Sanatçılar bu durumun sosyolojik, bilimsel ve politik etkilerine de değinmektedirler. Farklı dijital medyalarla veya geleneksel biçimlerle üretilen bu eserler daha yaşanabilir bir dünya misyonu ile oluşturulmaktadır. İklim krizi güncelliğini kolay kolay kaybetmeyecek bir sorunsal olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kriz dünyaya geri dönüşü olmayan zarar verse de etkilerini hafifletmek insanlığın ortak bir çabası haline gelmelidir.

Kaynakça

- Beck, U. (2011). *Risk Toplumu Başka Bir Modernliğe Doğru*. İthaki Yayınları.
- Brown, A. (2014). *Art & Ecology Now*. Thames Hudson Press.
- Fineberg, J. (2000). *Art Since 1940 Strategies of Being*. Laurence King Press.
- Fowkes, M. ve R. (2022). *Art and Climate Change*. Thames Hudson Press.
- Godfrey, T. (2023). *Çağdaş Sanatın Öyküsü*. Hayalperest Yayınları.
- Lu, Q. ve Wang, S. (2006). Desertification and Dust Storms in China: Impacts, Root Causes and Mitigation Strategies. *Chinese Forestry Science And Technology*. 5(3), 22-35.
- Nixon, R. (2011). *Slow Violence and The Environmentalism Of The Poor*. Harvard University Press.
- Reichle, I. (2021). *Plastic Art and Sciences Responses Ocean to Marine Pollution*. Walter de Gruyter GMBH.
- Sezgin, E. (2022). *Sanat ve Ekoloji*. İletişim Yayınevi.
- Steiner, F. (2016). *How Nature and Culture Shape Our World*. Island Press.